

Adatlap¹ témahirdetési javaslatához a Csonka Pál Doktori Iskola Tanácsa részére

Témavezető² neve: Wettstein Domonkos
e-mail címe³: wettstein.domonkos@epk.bme.hu

Téma címe (magyar és angol nyelven):

Városrehabilitáció a második világháború után - A városi és táji léptékű örökség koncepciói a huszadik század második felének tervezéstörténetben

Urban Rehabilitation after the Second World War - Concepts of Urban and Landscape-Scale Heritage in the Planning History of the Second Half of the Twentieth Century

A **téma** rövid leírása⁴ (magyar és angol nyelven):

A második világháború utáni újjáépítés időszaka a szakmatörténetben a várostervezés önálló szakterületté válásával esett egyidőbe. A feladatok új léptéke nemcsak a modern építészetet, de a városrendezési koncepciókat és városi léptékű örökségvédelem kérdését is előtérbe helyezte. Bár a korszak késő modern építészeti örökségét már több tematikus kutatás vizsgálta, a várostervezés és a városrehabilitáció kapcsolatát egy-egy résztémán túl eddig még nem dolgozták fel átfogóan, pedig a korszak öröksége a társadalmi érdeklődés és viták homlokterében áll. Épp ezért a modern építészeti alkotások mellett egyre inkább szükség van a várostervezés történetének koncepcionális feldolgozására is.

A városépítészet tervezéstörténeti feldolgozása (planning history) az elmúlt évtizedekben önálló szakterületté vált a nemzetközi diskurzusban. A vizsgálati módszerek a megvalósult beavatkozások város- és építészettörténeti elemzése mellett a tervezők koncepcionális elemzésére helyezik a hangsúlyt, és az esztétikum-írás eszköztárával vizsgálják a korszak tervezéstörténeti dinamikáját. A magyar városépítészetet eddig elsősorban a megépült alkotások,

¹ Az adatlapot aláírva és szkennelve a Doktori Iskola titkárának (Fehér Eszter, feher.eszter@epk.bme.hu) kell eljuttatni elektronikusan. A témahirdetés elfogadása esetén az adatlap felkerül a Csonka Pál Doktori Iskola (<http://cspdi.bme.hu/felveteli/temahirdetesek>), a témahirdetés rövid leírása pedig az Országos Doktori Tanács (<http://www.doktori.hu/>) honlapjára.

² A témahirdetés elfogadása automatikusan a témavezető akkreditációját is jelenti az azévi felvételi eljáráshoz.

³ Kérjük, olyan elérhetőséget adjon meg, ahová biztonsággal küldhetünk hivatalos értesítéseket.

⁴ A téma rövid leírása (szóközökkel) 1000-3000 leütés hosszú. A jelentkező hallgatókat bővebben tájékoztató változatot, (mely a téma fent megadott releváns nemzetközi irodalmára tételesen hivatkozik) kérjük a mellékletben megadni.

beépítési módok felől vizsgálták, miközben szükség lenne a tervezéstörténeti koncepciók mentén, eszmetörténeti szinten is feldolgozni a korszak örökségét.

A kutatás célja a háború után kibontakozó rehabilitációs célú várostervezés történeti feldolgozása elsősorban a magyar szakmatörténeten keresztül, de szükséges a téma nemzetközi kontextusba helyezése és az eltérő kelet- és nyugat-európai tendenciák összehasonlító elemzése is. Az interdiszciplináris szemléletű vizsgálat a várostervezés felől közelít a rehabilitáció témájához, de szükséges elemezni az építészeti tervezéssel és műemlékvédelemmel kialakított kapcsolatokat. A vizsgálat fókuszálhat a városi és táji léptékű örökség értelmezésének koncepcionális elemzésére, a történeti városrészek rehabilitációjára, a várostervezési műhelyek archív dokumentációit feldolgozó intézménytörténetre, valamint foglalkozhat a korszakban szétágazó léptékszintek, az építészet, a várostervezés és a tájépítészet interdiszciplináris szakmatörténetével.

A vizsgálat a történeti feldolgozáson túl a korszak örökségével kapcsolatban megfogalmazódó kortárs kérdésekre is összpontosíthat. A városi léptékű örökségvédelemben egyre inkább meghatározóvá válik a történeti települési táj (Historic Urban Landscape) fogalma, amely új, tágabb léptékű perspektívát ad a városi örökség kezeléséhez. A koncepció nagy hangsúlyt helyez a közösségi értelmezésekre és narratívákra is, ugyanakkor a közelmúlt városépítészeti örökségének integrálása még nem történt meg. Épp ezért a modern építészeti beavatkozások társadalmi feldolgozásához a helyi közösségek narratíváit és a helyi értékvédelem koncepcióit, közösségi kommunikációs stratégiáit is szükséges lehet értelmezni. A tervezéstörténeti kutatás eredményei az örökségkezelés kérdéseinek megválaszolásához is hozzájárulhatnak.

The period of reconstruction after the Second World War coincided with the emergence of urban planning as an independent specialty in the history of the profession. The new scale of the tasks prioritized not only modern architecture, but also urban planning concepts and the issue of urban-scale heritage protection. Although the late modern architectural heritage of the period has already been examined by several thematic researches, the history of urban design has not yet been comprehensively elaborated beyond one sub-theme, even though the heritage of the period is at the forefront of social interest and debate. In addition to modern architectural works, there is an increasing need for a conceptual processing of the history of urban planning.

The planning history of urban design has become an independent field in the international discourse in recent decades. In addition to the urban and architectural historical analysis of the implemented interventions, the research methods emphasize the conceptual analysis of planning tools, and use the tools of ideological history writing to examine the historical planning dynamics of the era. The Hungarian urban planning of the second half of the twentieth century has so far been examined mainly from the point of view of the built works and methods of installation, while it would be necessary to process the heritage of

the era along the lines of planning history concepts and also at the level of the history of ideas.

The aim of the research is the historical elaboration of the urban planning practice that developed after the war, primarily through Hungarian professional history, but it is necessary to place the topic in an international context and to compare the different trends in Eastern and Western Europe. The interdisciplinary approach approaches the topic of rehabilitation from the perspective of urban planning, but it is necessary to analyze the relationships established with architectural design and monument protection. The investigation can focus on the conceptual analysis of the interpretation of landscape and urban heritage, the rehabilitation of historical neighborhoods, the institutional history of urban planning workshops, and the interdisciplinary professional history of architecture, urban planning, and landscape architecture, which diverged in the era.

In addition to the historical processing, the investigation can also focus on contemporary questions regarding the heritage of the era. In urban-scale heritage protection, the concept of the historic urban landscape is becoming more and more decisive, which gives a new, broader-scale perspective to the management of urban heritage. The concept also places great emphasis on community interpretations and narratives. At the same time, the integration of the recent urban architectural heritage has not yet taken place. That is why it may be necessary to interpret the narratives of local communities and the strategies of community communication for the social processing of modern architecture. The results of planning history research can also contribute to answering the questions of heritage management.

A **téma** meghatározó irodalma⁵:

- Avermaete, Tom; Gosseye, Janina: *Urban Design in the 20th Century - A History*. GTA Verlag, Zürich, 2021.
- Hein, Carola (eds.): *The Routledge Handbook of Planning History*. Routledge, London and New York, 2019.
- Pedret, Annie: *Team 10: An Archival History*. Routledge, London and New York, 2013.
- Moravánszky Ákos; Kegler, Karl R. (eds): *Re-Scaling the Environment: New Landscapes of Design, 1960-1980*. Birkhäuser, Basel, 2017.
- Julienne Hanson: Urban Transformations: A History of Design Ideas. *Urban Design International* 5 (2000) pp. 97–122.
- Canizaro, Vincent B.: *Architectural Regionalism. Collected Writings on Place, Identity, Modernity, and Tradition*. Princeton Architectural Press, New York, 2007.

⁵ Minimum 5, maximum 10 cikket vagy monográfiát kérünk felsorolni, amik között feltétlenül szerepelnie kell a legfrissebb, legismertebb eredményeknek.

- Sonkoly Gábor: *Historical Urban Landscape*. Palgrave Macmillan, New York, 2017.
- Meggyesi Tamás: *A 20. század urbanisztikájának útvesztői*. Terc, Budapest, 2005.

A **téma** hazai és nemzetközi folyóiratai⁶:

- Planning Perspectives (WOS, Scopus)
- Journal of Planning History (WOS, Scopus)
- Architectural Histories (Scopus)
- Architektúra & Urbanizmus (WOS, Scopus)
- Prostor (WOS)
- Építés-Építészettudomány (Scopus)
- Korall Társadalomtörténeti Folyóirat
- 4D Journal of Landscape Architecture and Garden Art
- Periodica Polytechnica Architecture

A **témavezető** fenti folyóiratokban megjelent 5 közleménye:

- Wettstein Domonkos: Modern Landscape Concepts in the Early Protection Perspectives: The Professional Positions of the Architect Tibor Farkas and the Landscape Architect Mihály Mócsényi. *Architektúra and Urbanizmus* 55 (2022) 3-4. pp. 170-183.
- Wettstein Domonkos: Resort Architecture in Regional Perceptions; Multiple Aspects of a Region in Iván Kotsis' Design Method for Balaton Lakeshore. *Prostor* 29 (2021) 2. pp. 226-237.
- Wettstein Domonkos: A Balaton-parti nyaralók építésze a rekreáció 20. századi életformáinak tükrében. *Építés – Építészettudomány* 48 (2020) 1-2. pp. 49-74.
- Wettstein Domonkos: Építészek és nyaralók. A szakmagyakorlás átalakuló formái a Balaton-parton a hatvanas és a nyolcvanas évek között. *Korall: Társadalomtörténeti Folyóirat* 23 (2022) 88. pp. 79-99.
- Wettstein Domonkos: Landscape and Region. Formation of the Regional Concept and its Landscape Aspects in the History of Balaton-Development. *4D Journal of Landscape Architecture and Garden Art* 44 (2017). pp. 2-23.

⁶ Minimum 5, maximum 10 folyóirat megadását kérjük, melyek között feltétlenül szerepelnie kell a PhD fokozatszerzés szempontjából elengedhetetlen (Web of Science, Scopus) minősítésű idegen nyelvű folyóiratoknak is. Kérjük, ezeket a periodikákat a felsorolásban jelölgék meg.

A **témavezető** utóbbi tíz évben megjelent 5 legfontosabb publikációja:

- Wettstein Domonkos: *Balatoni építészet. Stratégiakeresés a huszadik században*. Budapest, Tarsoly Kiadó, 2022.
- Wettstein Domonkos: Deformations of the vacationscape: The mechanism of changing effects on the Balaton landscape after 1968. *Architektura and Urbanizmus* 50 (2016) 1-2. pp. 39-55.
- Wettstein Domonkos: The Balaton Region as an Experimental Territory: Positions of Architecture in the Emergence of Regional Planning for Recreation in Hungary. *Építés – Építészettudomány* 44 (2016) 1-2. pp. 129-177.
- Wettstein Domonkos: Regionális törekvések a Balaton-parti üdülőterületek építéstörténetében a két világháború között. *Építés – Építészettudomány* 45 (2017) 1-2. pp. 139-171.
- Wettstein Domonkos: A Desire for Innocence? Community and Recreational Architecture around Lake Balaton (1957-1968) In: Ákos, Moravánszky; Judith, Hopfengärtner (eds.): *East West Central 01 : Re-Humanizing Architecture: New Forms of Community, 1950-1970*. Birkhäuser, Zürich, 2017. pp. 325-337.

A **témavezető** eddigi doktoranduszai⁷:

(név/felvétel éve/abszolutórium megszerzésének éve/PhD fokozat éve)

-

Melléklet: a téma bővebb leírása

Budapest, 2023. január 27.

Témavezető aláírása

⁷ Kérjük, a témavezetési tevékenységre vonatkozó adatokat abban az esetben is adja meg, ha témavezetőként a DI már korábban akkreditálta.

Városrehabilitáció a második világháború után – A városi és táji léptékű örökség koncepciói a huszadik század második felének tervezéstörténetben

A második világháború utáni újjáépítés időszaka a szakmatörténetben a várostervezés önálló szakterületté válásával esett egyidőbe. A feladatok új léptéke nemcsak a modern építészetet, de a városrendezési koncepciókat és városi léptékű örökségvédelem kérdését is előtérbe helyezte. Bár a korszak késő modern építészeti örökségét már több tematikus kutatás⁸ vizsgálta, a várostervezés és a városrehabilitáció kapcsolatát egy-egy résztémán túl eddig még nem dolgozták fel átfogóan, pedig a korszak öröksége a társadalmi érdeklődés és viták homlokterében áll. Épp ezért a modern építészeti alkotások mellett egyre inkább szükség van a várostervezés történetének koncepcionális feldolgozására is.

A városépítészet tervezéstörténeti feldolgozása (planning history) az elmúlt évtizedekben önálló szakterületté vált a nemzetközi diskurzusban.⁹ A vizsgálati módszerek a megvalósult beavatkozások város- és építészettörténeti elemzése mellett a tervezők koncepcionális elemzésére helyezik a hangsúlyt, és az esztétikum-írás eszköztárával vizsgálják a korszak tervezéstörténeti dinamikáját.¹⁰ 2019-ben jelent meg a tervezéstörténeti korszakokat először áttekintő nemzetközi tanulmánykötet¹¹, 2021-ben pedig az *Urban Design in the 20th Century - A History* című kötet, amely kísérletet tesz a városépítészet történeti kereteinek meghatározására.¹² A huszadik század második felének magyar városépítészetét eddig elsősorban a megépült alkotások¹³, beépítési

⁸ Vukoszávlyev Zorán: A modern mai szemmel. Egyetemi kutatási program a '45 utáni építészetünk értékvédelméért. *Műemlékvédelem* 66 (2022) 2–3. pp. 129–142.

Mariann Simon: Historiography of post-war modern architecture in Hungary: Evaluation - research – preservation. *Docomomo Journal* 59 (2018) 2. pp. 7–11.

Simon Mariann: *Újrakezdések. Magyar építészet 1956-1969 és 1990-2010 között: kritikai írások*. Terc Kiadó, Budapest, 2016.

Ferkai Ádrás: Axe or mirror? Architectural journals in post-war Hungary. In: *Modernism and the Professional Architectural Journal. Reporting, Editing and Reconstructing in Post-War Europe*. Routledge, Abingdon, Oxon, New York, 2018. pp. 112–130.

⁹ Moravánszky Ákos; Kegler, Karl R. (eds): *Re-Scaling the Environment: New Landscapes of Design, 1960-1980*. Birkhäuser, Basel, 2017.

Canizaro, Vincent B.: *Architectural Regionalism. Collected Writings on Place, Identity, Modernity, and Tradition*. Princeton Architectural Press, New York, 2007.

¹⁰ Pedret, Annie: *Team 10: An Archival History*. Routledge, London and New York, 2013.

¹¹ Hein, Carola (eds.): *The Routledge Handbook of Planning History*. Routledge, London and New York, 2019.

¹² Gosseye, Janina; Avermaete, Tom: *Urban Design in the 20th Century - A History*. GTA Verlag, Zürich, 2021.

¹³ Kissfazekas Kornélia: *Városközpontok az államszocializmusban*. BME Csonka Pál Doktori Iskola, Budapest, 2010.

Benkő Melinda: Modern Urbanism in Socialist Cities: Architectural and Spatial Qualities of Urban Structure of Mass Housing from the 1960s and 1970s. In: Engel, Barbara (ed.): *Mass Housing in the Socialist City. Heritage, Values, and Perspectives: Case Studies in Germany, Russia, and Ukraine*. DOM publishers, Berlin, 2019. pp. 172–181.

módok¹⁴ felől vizsgálták, miközben szükség lenne a tervezéstörténeti koncepciók mentén, eszmetörténeti szinten is feldolgozni a korszak örökségét.

A kutatás célja a háború után kibontakozó rehabilitációs célú várostervezési gyakorlat történeti feldolgozása elsősorban a magyar szakmatörténeten keresztül, de szükséges a téma nemzetközi kontextusba helyezése és az eltérő kelet- és nyugat-európai tendenciák összehasonlító elemzése.¹⁵ Az interdiszciplináris szemléletű vizsgálat a várostervezés felől közelít a rehabilitáció témájához, de szükséges elemezni az építészeti tervezéssel és műemlékvédelemmel kialakított kapcsolatokat.¹⁶ A vizsgálat fókuszálhat a városi és táji léptékű örökség értelmezésének koncepcionális elemzésére¹⁷, a történeti városrészek rehabilitációjára, a várostervezési műhelyek archív dokumentációit feldolgozó intézménytörténetre, valamint foglalkozhat a korszakban szétágazó léptékszintek, az építészet, a várostervezés és a tájépítészet interdiszciplináris szakmatörténetével.¹⁸

A kutatás időbeli lehatárolását a történelmi fordulópontok jelölik ki, amelyek a szakmagyakorlás formáira és feladataira is hatással voltak, ugyanakkor szükséges a tervezéstörténeti előzményekre és a jelenkori stratégiákra gyakorolt következményekre is tekintettel lenni. A két háború közti időszak magyar szakmatörténetében a várostervezés és az építészet még szorosan összekapcsolódott¹⁹, ugyanakkor több olyan koncepció is megjelent már, amelyek később a táj- városléptékű örökségvédelem szempontjából meghatározóvá vált.²⁰ A második világháborút és a kommunista hatalomátvételt követően az állami tervezővállalatokban alakultak ki azok a szellemi műhelyek, amelyek az építészeti, várostervezési és műemlékvédelmi feladataiban aktívan részt vettek.²¹ A kutatás ugyanakkor nemcsak a háborús,

¹⁴ Körner Zsuzsa; Nagy Márta: *Az európai és a magyar telepszerű lakásépítés története 1945-től napjainkig*. Terc Kiadó, Budapest, 2007

¹⁵ A kapcsolódási pontokhoz kiindulást ad: Meggyesi Tamás: *A 20. század urbanisztikájának útvesztői*. Terc, Budapest, 2005.

¹⁶ Az építészeti tervezés és műemlékvédelem kapcsolódásához kiindulást ad a Város, lakókörnyezet, karakter – Fejezetek a budai Várnegyed történetéből című konferencia című konferencia az MTA Építészeti Tudományos Bizottsága és az MTA Építészettörténeti, Építészetelméleti és Műemléki Állandó Bizottsága szervezésében. (2022. május 12.) Az előadások írott formában megjelentek: *Építés – Építészettudomány* 50 (2022) 3–4.

¹⁷ Wettstein Domonkos: Modern Landscape Concepts in the Early Protection Perspectives: The Professional Positions of the Architect Tibor Farkas and the Landscape Architect Mihály Mőcsényi. *Architektúra and Urbanizmus* 55 (2022) 3-4. pp. 170-183.

¹⁸ A tájépítészet fogalom- és szakmatörténetéhez lásd:

Bardóczi Sándor, Gerzánics Annamária, M. Szilágyi Kinga (eds): *Mőcsényi Mihály. Egy polihisztor tájépítész. Tanulmányok és esszék Mőcsényi Mihály életéről*. Terc, Budapest, 2021

Mőcsényi Mihály: A táj és a zöldterület fogalmi problémái a tájrendezés nézőpontjából. *Településtudományi Közlemények* 21. (1968). pp. 66-76.

¹⁹ Körner Zsuzsa: *A telepszerű lakásépítés története Magyarországon 1850-1945*. Terc Kiadó, Budapest, 2004.

²⁰ Oláh Gábor: Város a tájban – táj a városban: A tájfogalom a magyar várostervezői gondolkodásban (1930–1955). *Utóirat: A Régi-Új Magyar Építőművészet Melléklete* 21 (2021) 5 pp. 63-67.

²¹ Oláh Gábor: A védett városi tér szocialista realista verziói: építészdiskurzus Pest történeti negyedeiről (1949–1955) In: Lászlófi Viola; Mravik Patrik Tamás; Oláh Gábor; Sidó Anna

majd a forradalom és szabadságharc leveréséhez köthető károkhoz helyreállítási feladataira szorítkozik, hanem a modernizációs törekvésekkel összefüggésben a történeti településrészek korszakban napirendre kerülő rehabilitációjára, a városléptékű örökség korabeli értelmezésére.²² Ez a témakör több ciklusban, de folyamatosan jelen volt a huszadik század második felének városépítészeti diskurzusaiban²³ és a jelenkori stratégiák számára is előzménytörténetként szolgál.

A kutatási téma a hazai és nemzetközi tudományos fórumokon is napirenden van, ezért lehetőség van a nemzetközi kutatásokhoz való kapcsolódásra. A doktori hallgató számára több kutatási irány is lehetséges. A kutatás fókuszálhat a magyar gyakorlatra, elsősorban a vidéki történelmi települések városléptékű örökségvédelmére és megújítására²⁴, Budapest helyreállítására és az európai nagyvárosokkal történő összehasonlító vizsgálatára, vagy az archív elméleti publikációkon alapuló hazai és nemzetközi horizontú esztétörténeti elemzésre.

A vizsgálat a történeti feldolgozáson túl a korszak örökségével kapcsolatban megfogalmazódó kortárs kérdésekre is összpontosíthat. A városi léptékű örökségvédelemben egyre inkább meghatározóvá válik a történeti települési táj (Historic Urban Landscape) fogalma, amely új, tágabb léptékű perspektívát ad a városi örökség kezeléséhez.²⁵ A koncepció nagy hangsúlyt helyez a közösségi értelmezésekre és narratívákra is, ugyanakkor a közelmúlt városépítészeti örökségének integrálása még nem történt meg.²⁶ Épp ezért a modern építészet társadalmi feldolgozásához a helyi közösségek narratíváit és a helyi értékvédelem kommunikációs stratégiáit is szükséges lehet értelmezni. A tervezéstörténeti kutatás eredményei az örökségkezelés kérdéseinek megválaszolásához is hozzájárulhatnak.

A kutatás során feldolgozandó források a tervezési gyakorlathoz és az elméleti publikációkhoz kapcsolódnak. A tervezési feladatokhoz kapcsolódóan elsődlegesen a tervezéstörténeti dokumentációkat szükséges áttekinteni, amelyek lehetővé teszik a korabeli koncepcióalkotás periodizációját és rekonstrukcióját. A tervanyagok és archív dokumentációk hozzáférhetőek az állami tervezővállalatok hagyatékát őrző Lechner Tudásközpont Dokumentációs Központjában, valamint az országos és megyei levéltárakban, tematikus gyűjteményekben és múzeumokban. A tervezéstörténetet szükséges kritikailag is megvizsgálni és a társtudományok eredményeivel összefüggésben értékelni.

(eds.): *Atelier 30: Műhelytanulmányok*. Atelier Interdiszciplináris Történeti Tanszék, Budapest, 2020. pp. 45-71.

²² Ferkai András: A budai Várnegyed műemléki kutatása és helyreállítása 1945–1960. In: *Építés – Építészettudomány* 50 (2022) 3–4. pp. 253–270.

A forradalmat követő helyreállításhoz lásd: Tamáska Máté: 1956 Városképi emlékezete Budapesten. A Corvin köz és az Üllői út újjáépítése. *Építés-Építészettudomány* 46 (1–2) 33–55.

²³ Locsmándi Gábor: Budapesti lakókörnyezetek – rendszerezés és a megújítás teendői. *Településtudományi Közlemények* 37 (1989) pp. 46-72 p.

²⁴ Winkler Gábor: Történeti városok helyreállításának kezdetei (Győr, Sopron, Mosonmagyaróvár) 70-81. *Műemlékvédelem*, 48. (2004) 2. pp. 70-81.

²⁵ Sonkoly Gábor: *Historical Urban Landscape*. Palgrave Macmillan, New York, 2017.

²⁶ Hartmann Gergely: Rekonstrukció, újrafelhasználás és bontás. Az 1945 utáni modern épületek sorsa a műemlékvédelem körein kívül és belül. *Építés-Építészettudomány* 50 (2022) 1-2 pp. 169-207.

A rekonstrukció és a periodizáció felállítását követően lehetőség van a fókusz témák kijelölésére, a koncepcionális elemzés szempontrendszerének meghatározására.

A témában intézménytörténeti szempontból is meghatározó a VÁTI tevékenysége és a tervezőintézet keretében működő Műemlék- és Építéstervezési Iroda.²⁷ Az iroda elődjeként létrejött műemléki szakosztályt 1952-ben Radnai Loránd szervezte meg, majd 1953-tól Rados Jenő, 1960-tól Dragonits Tamás, később Kerényi József és Máté Zsolt vezette. A budai várnegyed rendezési tervét 1954-ben készítették el, később több műemléki jelentőségű terület rendezési tervét is kidolgozták. (Győr, Sopron, Kőszeg, Veszprém). A több léptékszintet átfogó, a módszertant regionális tervezéstől a tömbrekonstrukcióig végig gondoló stratégia kidolgozása Sedlmayr Jánosné nevéhez fűződik és a történeti városrészek rehabilitációs szemlélete nemzetközi elismerést is kapott.

Az elemzéshez a korabeli elméleti publikációk is vezérfonalat adhatnak, különös tekintettel a városi örökség védelmében megfogalmazott nemzetközi kartákra. Ezek a dokumentumok lehetővé teszik a városépítészetben lezajló eszmetörténeti folyamatok értékelését is. A korszakban több hazai és nemzetközi konferenciát rendeztek, ahol a városi örökség és a helyreállítás témáját vették napirendre. Ezek közül kiemelkedik az ötvenes évek második felében a *Városépítéstörténet és építés történeti városokban* nemzetközi akadémiai munkacsoport, valamint az 1958-ban Varsóban megrendezett *Városépítés története és a történelmi városok helyreállítása* című konferencia. Mindkét fórumon magyar szakemberek is részt vettek. 1962-ben az MTA a történeti városközpontok fejlesztéséről szervezett nemzetközi konferenciát, amelyen a várostervezés kérdéseiről Perényi Imre, Granasztói Pál és Pogány Frigyes tartott hozzászólást, miközben a szakterületi kapcsolatokat jól mutatja, hogy a témát építéstörténeti és műemlékvédelemi kérdésekkel összefüggésben tárgyalták és Major Máté, Gerő László és Dercsényi Dezső is részt vett a munkacsoport tevékenységében. További forrást jelentenek a korabeli folyóiratokban megjelenő tematikus lapszámok, ahol a hazai városépítészet meghatározó alakjai ismertették álláspontjaikat. Kiemelendők a tervezéshez elméleti megalapozottságot kereső Granasztói Pál és Pogány Frigyes publikációi.

A kutatóhely, a BME Urbanisztika Tanszéke az elmúlt években több nemzetközi konferenciát is szervezett a huszadik századi városépítészet kutatásához kapcsolódóan. A tanszéken folyamatban lévő történeti kutatások lehetővé teszik a párhuzamos tendenciák összenézését, a nemzetközi kapcsolatok révén pedig

²⁷ Az intézménytörténethez vázlatos kiindulást ad: Aczél Gábor, Csontos János, Lukovich Tamás: *Volt egyszer egy VÁTI. Egy tervezőintézet ötven éve 1950-2000.* Pro Régió Ügynökség, Budapest, 2013.

Az építészeti tervezéshez kapcsolódó intézménytörténeti feldolgozásokat lásd: Ferkai András: *KÖZTI 66. Egy tervezőiroda története I. 1949-1991.* Vince Kiadó, Budapest, 2015; Haba Péter: *Szerkezet, technológia, esztétika összefüggései a magyar ipari építészetben 1947-1970.* BME Csonka Pál Doktori Iskola, Budapest, 2017.

a tudástranszfert.²⁸ A témavezető korábban már több, a korszakhoz kapcsolódó tervezéstörténeti kutatást is készített és az eredményeket nemzetközi, várostörténettel foglalkozó konferenciákon is ismertette. Kutatómunkája során részletesen feldolgozta a Balaton régió huszadik századi tervezéstörténetét, amely nemrég könyvalakban is megjelent.²⁹ A táji, települési és építészeti léptékszint együttes vizsgálata módszertani alapot ad a hazai szakmatörténet további kutatásaihoz és az interdiszciplináris szemléletű tervezéstörténet-íráshoz.

²⁸ Kissfazekas Kornélia: Transformations of Hungarian traditional Town Centres in the Era of Socialism - two case studies. *Arhitektura Raziskave* 15 (2013) 1. pp. 92-101.

²⁹ Wettstein Domonkos: *Balaton építészet. Stratégiakeresés a huszadik században*. Budapest, Tarsoly Kiadó, 2022.